СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Маргарита Бакрачева, СУ „Св. Климент Охридски“, член на НЖ по процедура за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ от Мария Христова Соколова, съгласно заповед № РД-6-101 от 19.03.2024 относно: представен дисертационен труд на тема „Стил на привързаност и родителски практики на майки-жертви на домашно насилие“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Консултативна психология“

Общо впечатление за дисертационния труд

Дисертационното изследване е посветено на базовия въпрос за качеството на взаимодействие между майката и детето с оглед неговото благополучие и развитие. Темата за домашното насилие е безспорно актуална и значима и въпреки множеството изследвания до момента Мария Соколова очертава липсата на достатъчно задълбочен подход, обхващащ многоизмерността на ефекта на преживяно насилие и опосредствания ефект върху отглеждането на деца от майки-жертви на насилие. В тази връзка основен акцент е психичното функциониране на майката, нейните родителски стил и практики и стил на привързаност, които в зависимост от индивидуалната ситуация оформят начина на взаимодействие с детето.

Трудът е ясно и системно организиран в класическите три глави и се отличава с прецизност на текста. Представени са традиционните и новите изследователски подходи към изучаваните конструкти, които са подкрепени с релевантни проучвания. Моделът на изследване е комплексен и насочва към приносния характер на труда - описване на стила на привързаност и влиянието му върху родителските практики на майки-жертви на домашно насилие с отчитане на вида преживяно насилие, социалната подкрепа, консултирането и психично функциониране на жертвите с цел превенция на рисковете от насилие и неоптимална среда за отглеждане на децата. Теоретичната част обхваща родителството, родителските стил и практики, привързаността и агресията от различни психологически направления, екологичния модел и теорията за травмата и измеренията на психичното функциониране при майки-жертви на насилие.

Докторантката определя пресечните точки в психологическите подходи, ясно фокусира изследването си и аргументирано извежда предмета, обекта и целта на дисертационния труд. Научната и приложната стойност на избраната тема обхваща изключително широко поле, което докторантката съумява да систематизира и представи съдържателно и аналитично в описанието на изследванията в различни направления, като с вещина излага в съпоставителен план подходите към разглеждане на изучаваните конструкти. Дисертационният труд е написан на много висок академичен стил, с ясен изказ и отлична логическа и съдържателна структура, което прави труда подходящ за публикуване. Авторефератът е в обем 28 страници и отразява основните моменти от дисертационното изследване.

Значимост и убедителност на получените резултати, интерпретации и изводи и научни приноси

Изследвани са 207 майки с инструмент, съдържащ 140 айтема, включващ скали за изучаване на родителските практики, стила на привързаност, домашното насилие, психичното функциониране, социалната подкрепа и индивидуални променливи. Скалите са подходящи и адаптирани съгласно утвърдената практика, приложени са адекватни и прецизно описани статистически анализи за обработка на резултатите. Интерпретациите са прецизни, а анализът обхваща в задълбоченост изследваните променливи съобразно поставените задачи. Изведени са множество значими за практиката заключения, като установените слабите до умерени връзки са потвърждение за комплексното взаимодействието на множество фактори, които определят родителските практики и очертават перспективата за бъдещи изследвания. Докторантката демонстрира умения за обработка и анализ на резултатите и представянето им по структуриран начин с извеждане на основните моменти, което значително улеснява възприемането на текста.

Напълно приемам описаните 4 приноса за комплексен модел, очертаващ връзката между насилието и привързаността и комплексното въздействие на насилието, подкрепата, икономическия статус и привързаността върху родителските практики. Приносите са в изследователски и приложен аспект и фокусират върху мястото на социалната подкрепа, превенцията и интервенцията и предоставят инструменти и профили, което дава директна възможност за скрининг и използване на съобразени със специфичните потребности и методи на работа.

Оценка за качеството на научните трудове, отразяващи изследванията по дисертацията

Представен е списък с 5 публикации по темата на дисертационното изследване, 3 в съавторство и 2 самостоятелни, 4 доклада и 1 статия, 3 излезли от печат и 2 под печат.

Заключение

Дисертационният труд съдържа резултати, които представляват оригинален принос в науката и показват, че докторантката има компетентност за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради гореизложеното давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Мария Христова Соколова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.2. Психология.

11.04.2024 г. Изготвил становището:

проф. дн Маргарита Бакрачева